

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit van ... houdende bepalingen voor een experiment met het oog op verbetering van de kwaliteit, toegankelijkheid en de doelmatigheid van het beroepsonderwijs door invoering van een beroepsopleiding in een combinatie van beroepsopleidende leerweg en de beroepsbegeleidende leerweg - (Besluit experiment beroepsopleiding gecombineerde leerwegen bol-bbl)

Op de voordracht van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, van xxx, nr. WJZ/ 657759(10412), directie Wetgeving en Juridische Zaken, gedaan mede namens de Staatssecretaris van Economische Zaken;

Gelet op artikel 11a.1., eerste, tweede en zesde lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van xxx, nr. xxx);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van xxx, nr. xxx, directie Wetgeving en Juridische Zaken, uitgebracht mede namens Onze Minister van Economische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Concept d.d. 10 september

Hoofdstuk 1. Algemeen

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. wet: Wet educatie en beroepsonderwijs;
- b. instelling: instelling als bedoeld in artikel 1.1.1, onderdeel b, of artikel 1.4.1, vierde lid, van de wet of een instituut als bedoeld in artikel 12.3.8, eerste lid, van de wet;
- c. beroepsopleiding bol-bbl: beroepsopleiding die wordt verzorgd in een combinatie van de beroepsopleidende en beroepsbegeleidende leerwegen, genoemd in artikel 7.2.2, tweede lid;
- d. onderwijsprogramma: onderwijsprogramma als bedoeld in artikel 7.4.8 van de wet;
- e. leerbedrijf: bedrijf dat of organisatie die bevoegd is de beroepspraktijkvorming te verzorgen, op basis van een gunstige beoordeling op grond van de criteria, bedoeld in artikel 7.2.10, van de wet;
- f. opleidingsbedrijf: rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid zonder winstoogmerk die opgericht is met als doel het opleiden van vakbekwaam personeel voor bedrijven in de sectoren die vallen onder opleidingsdomeinen vastgesteld overeenkomstig artikel 7.2.5a van de wet;

- g. deelnemer: deelnemer in de zin van artikel 8.1.1., eerste lid, van de wet, die vanaf de inwerkingtreding van dit besluit voor het eerst wordt ingeschreven en niet onder de werking van het Besluit experimenten doorlopende leerlijnen vmbo-mbo 2014-2022 valt;
- h. studiejaar bol: studiejaar in een beroepsopleiding bol-bbl, waarvan de instelling op overeenkomstig de onderwijsovereenkomst, bedoeld in artikel 8.1.3, van de wet, bij de gegevensverstrekking, bedoeld in artikel 2.5.5a, tweede lid onderdeel d, aangeeft dat de deelnemer de beroepsopleidende leerweg volgt;
- i. studiejaar bbl: studiejaar in een beroepsopleiding bol-bbl, waarvan de instelling overeenkomstig de onderwijsovereenkomst, bedoeld in artikel 8.1.3 van de wet, bij de gegevensverstrekking, bedoeld in artikel 2.5.5a, tweede lid onderdeel d, aangeeft dat de deelnemer de beroepsbegeleidende leerweg volgt;
- j. lesgeld: lesgeld als bedoeld in artikel 2 van de Les- en cursusgeldwet;
- k. cursusgeld: cursusgeld als bedoeld in artikel 2 van de Les- en cursusgeldwet;
- l. studiefinanciering: studiefinanciering als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet op de studiefinanciering 2000.

Artikel 2. Doel van het experiment

Met het experiment wordt beoogd de kwaliteit, toegankelijkheid en de doelmatigheid van het beroepsonderwijs te verbeteren door het de instelling toe te staan een beroepsopleiding bol-bbl te verzorgen waardoor er een andere balans tussen de theoretische en praktische voorbereiding op de uitoefening van beroepen ontstaat met als doel dat er meer maatwerk voor deelnemers kan worden geboden en daarmee een betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt kan worden bereikt.

Artikel 3. Inhoud, reikwijdte en duur van het experiment

- 1. Het experiment behelst het aanbieden van een beroepsopleiding bol-bbl, met tenminste het eerste studiejaar een studiejaar bol en, afhankelijk van de inrichting van het onderwijsprogramma en de duur van de opleiding, in het tweede, derde of vierde studiejaar een overgang naar één of meerdere studiejaar bbl.
- 2. Het experiment staat open voor de beroepsopleidingen, genoemd in artikel 7.2.2, eerste lid, onderdelen b tot en met d, van de wet.
- 3. Het experiment duurt van 1 augustus 2015 tot en met 31 juli 2021.

Artikel 4. Voorwaarden voor deelname

- 1. Een instelling kan slechts deelnemen aan het experiment:
 - a. met een beroepsopleiding, die niet onder verscherpt toezicht van de inspectie staat; en
 - b. voor zover het totaal aantal deelnemers dat onder de werking van dit besluit valt per cohort niet meer bedraagt dan PM.
- 2. Het bevoegd gezag van een instelling, die wil deelnemen aan het experiment, sluit een samenwerkingsovereenkomst met een of meer opleidingsbedrijven of een of meer leerbedrijven waarin, voor iedere deelnemer, die de instelling inschrijft voor de beroepsopleiding bol-bbl, is opgenomen de garantie van een beschikbare praktijkplaats als bedoeld in artikel 7.2.9., tweede lid, van de wet, tegen een marktconforme beloning

Artikel 5 Inrichting beroepsopleiding in afwijking van de wet

- 1. In afwijking van de artikelen 7.2.2, tweede lid, en 7.2.7, derde, vierde en achtste lid, van de wet, voldoet het onderwijsprogramma voor de beroepsopleiding bol-bbl aan de eisen met betrekking tot voldoende begeleidende onderwijsuren en uren beroepspraktijkvorming, bedoeld in artikel 7.2.7, eerste lid, van de wet, indien het bevoegd gezag voor de deelnemer een onderwijsprogramma verzorgt dat:
 - a. voor een tweejarige basisberoepsopleiding of vakopleiding ten minste 1850 klokuren omvat waarvan ten minste 900 begeleidende onderwijsuren en ten minste 860 uren beroepspraktijkvorming, met dien verstande dat in het

- eerste studiejaar ten minste 700 begeleide onderwijsuren worden verzorgd en de opleiding één studiejaar bol en één studiejaar bbl kent;
- b. voor een driejarige vakopleiding of middenkaderopleiding:
- 1°. ten minste 2700 klokuren omvat waarvan ten minste 1100 begeleide onderwijsuren en ten minste 1470 uren beroepspraktijkvorming, met dien verstande dat in het eerste studiejaar ten minste 700 begeleide onderwijsuren worden verzorgd en de opleiding één studiejaar bol en twee studiejaar bbl kent; of
- 2°. ten minste 2850 klokuren omvat waarvan ten minste 1450 begeleide onderwijsuren en ten minste 860 uren beroepspraktijkvorming, met dien verstande dat in het eerste studiejaar ten minste 700 begeleide onderwijsuren worden verzorgd en de opleiding twee studiejaar bol en één studiejaar bbl en kent;
- c. voor een vierjarige middenkaderopleiding:
- 1°. ten minste 3550 klokuren omvat waarvan ten minste 1300 begeleide onderwijsuren en ten minste 2080 uren beroepspraktijkvorming, met dien verstande dat in het eerste studiejaar ten minste 700 begeleide onderwijsuren worden verzorgd en de opleiding één studiejaar bol en drie studiejaar bbl kent; of
- 2°. ten minste 3700 klokuren omvat waarvan ten minste 1650 begeleide onderwijsuren en ten minste 1470 uren beroepspraktijkvorming, met dien verstande dat in het eerste studiejaar ten minste 700 begeleide onderwijsuren worden verzorgd en de opleiding twee studiejaar bol en twee studiejaar bbl en kent; of
- 3°. ten minste 3850 klokuren omvat waarvan ten minste 2000 begeleide onderwijsuren en ten minste 1510 uren beroepspraktijkvorming, met dien verstande dat in het eerste studiejaar ten minste 700 begeleide onderwijsuren worden verzorgd en de opleiding drie studiejaar bol en één studiejaar bbl kent.

Artikel 6. Afwijking van de Les- en cursusgeldwet en de Wet studiefinanciering 2000

1. Voor de voldoening van lesgeld wordt in afwijking van artikel 1, onderdeel e, van de Les- en cursusgeldwet onder dagschool mede verstaan: een instelling als bedoeld in 1.1.1, onderdeel b, van de Wet educatie en beroepsonderwijs, voor zover het betreft een studiejaar bol.
2. Voor de voldoening van cursusgeld wordt in afwijking van artikel 1, onderdeel f, onder cursus mede verstaan: een studiejaar bbl. Voor de aanspraak op studiefinanciering wordt in afwijking van artikel 1.1 van de Wet studiefinanciering 2000 onder beroepsonderwijs mede verstaan een studiejaar bol.

Artikel 7. Aanvraag en toestemming voor deelname aan het experiment

1. Instellingen kunnen uitsluitend met toestemming van Onze Minister deelnemen aan het experiment, welke op aanvraag wordt verleend.
2. Bij de aanvraag overlegt het bevoegd gezag een projectplan, bestaande uit:
 - a. de onderwijs- en examenregeling, bedoeld in artikel 7.4.8, van de wet, waarbij inzicht wordt gegeven in:
 - 1° de kwalificatie waarop de opleiding betrekking heeft; en
 - 2° de vermelding van de begeleide onderwijsuren en de uren beroepspraktijkvorming per programmaonderdeel per studiejaar, waarbij tevens is aangegeven welke studiejaar bol en welke studiejaar bbl zijn.
 - b. de samenwerkingsovereenkomst, bedoeld in artikel 5, zesde lid.
 - c. Een opgave van het aantal deelnemers dat de instelling beoogt in te schrijven voor de beroepsopleiding bol-bbl.
3. Een aanvraag wordt ingediend voor 1 november van het kalenderjaar voorafgaand aan die waarin de instelling de beroepsopleiding bol-bbl beoogt te starten, met dien verstande dat:

- a. uiterlijk 1 november 2015 een aanvraag wordt ingediend voor het aanbieden van een vierjarige middenkaderopleiding;
 - b. uiterlijk 1 november 2016 een aanvraag wordt ingediend voor het aanbieden van een driejarige vak- of middenkaderopleiding; en
 - c. uiterlijk 1 november 2017 een aanvraag wordt ingediend voor het aanbieden van een tweejarige basisberoeps- of vakopleiding.
4. In afwijking van het vorige lid worden aanvragen van instellingen die in het schooljaar 2015-2016 een beroepsopleiding bol-bbl willen starten ingediend voor 1 juni 2015.
 5. Onze Minister verleent een instelling toestemming tot deelname aan het experiment wanneer het onderwijsprogramma van de beroepsopleiding bol-bbl voldoet aan de voorwaarden genoemd in artikel 5.
 6. De toestemming voor een drie-, respectievelijk, vierjarige opleiding heeft slechts betrekking op één van de in artikel 5, tweede, respectievelijk, derde lid, genoemde varianten van het onderwijsprogramma.
 7. Bij de beschikking waarbij toestemming wordt verleend stelt Onze Minister het aantal deelnemers dat kan worden ingeschreven voor een beroepsopleiding bol-bbl bij de instelling vast. Dat aantal kan ten opzichte van het in artikel 7, tweede lid, bedoelde aantal worden ingeperkt.

Artikel 8 Verplichtingen voor aan het experiment deelnemende instellingen jegens deelnemers

1. Het bevoegd gezag van een deelnemende instelling is verplicht zodanige informatie te verstrekken aan aanstaande deelnemers over een beroepsopleiding bol-bbl dat het hen in staat stelt zich voorafgaand aan de inschrijving een goed oordeel te vormen over de gevolgen daarvan, waaronder in ieder geval:
 - a. informatie over verplichtingen samenhangend met het ontstaan en het vervallen van de aanspraak op studiefinanciering en informatie over verplichtingen met betrekking tot het betalen van lesgeld onderscheidenlijk cursusgeld.
 - b. informatie over de mogelijkheid voor een deelnemer tot beëindiging van de inschrijving van de beroepsopleiding bol-bbl en inschrijving in een beroepsopleiding in de beroepsopleidende dan wel beroepsbegeleidende leerweg.
2. Het bevoegd gezag draagt er zorg voor dat:
 - a. de deelnemer tijdig in elk studiejaar geïnformeerd wordt over de verplichtingen die verbonden zijn aan de aanspraak dan wel het vervallen van de aanspraak op studiefinanciering en de verplichtingen met betrekking tot het verschuldigd zijn van lesgeld onderscheidenlijk cursusgeld;
 - b. gedurende de studiejaren bbl sprake is van ten minste drie contactmomenten per studiejaar tussen de instelling, de deelnemer en het leerbedrijf;
 - c. de deelnemer die de inschrijving van de beroepsopleiding bol-bbl wil beëindigen, begeleid wordt bij het desgewenst inschrijven voor een andere beroepsopleiding, passend bij het reeds bereikte onderwijsniveau.

Artikel 9. Overige verplichtingen voor de deelnemende instelling

1. Aan de toestemming, zijn voor een deelnemende instelling voorts de volgende verplichtingen verbonden:
 - a. het uitbrengen van een verslag uiterlijk op 31 augustus van het studiejaar waarin een deelnemer voor het eerst de beroepsopleiding bol-bbl kan afronden;
 - b. het uitbrengen van een eindverslag uiterlijk op 31 augustus van het studiejaar 2019-2020, in welke verslagen zijn opgenomen de waardering van de deelnemers, docenten, leerwerkbedrijven, opleidingsbedrijven en werkgevers over het experiment;
 - c. het onverwijld melden aan Onze Minister van feiten en omstandigheden die van belang kunnen zijn voor het experiment;
 - d. het desgevraagd verstrekken aan Onze Minister van nadere informatie; en
 - e. het verlenen van medewerking aan de monitoring en evaluatie van het experiment.

2. Aan een toestemming kunnen andere, op de individuele instelling afgestemde, verplichtingen worden verbonden.
3. Indien de bevindingen daartoe aanleiding geven kan het experiment bij een deelnemende instelling, met instemming van Onze Minister, worden gewijzigd.

Artikel 10. Evaluatie

1. Onze Minister evalueert medio 2020 de effecten van het experiment met het oog op het verslag, bedoeld in artikel 11a.1, vijfde lid, van de wet
2. Bij de evaluatie betreft Onze Minister de verslagen, bedoeld in artikel 9, onder a en b.
3. Onze Minister onderzoekt bij de evaluatie in ieder geval:
 - a. de studieresultaten van de deelnemers;
 - b. De aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt, waaronder in ieder geval de kansen op het vinden van een baan op het niveau van de gevolgde opleiding; en
 - c. De opvattingen van deelnemers, docenten, leerwerkbedrijven en opleidingsbedrijven en werkgevers over de beroepsopleiding bol-bbl.

Artikel 11. Handhaving en beëindiging

1. Onze Minister kan de toestemming intrekken, indien een instelling de voorschriften van dit besluit of de individuele verplichtingen, bedoeld in artikel 8, tweede lid, niet naar behoren naleeft.
2. Indien Onze Minister een van de sancties, bedoeld in de artikelen 6.1.4, 6.1.5, 6.2.2 of 6.2.3b, van de wet, toepast ten aanzien van een beroepsopleiding bol-bbl of in de daarmee corresponderende beroepsopleidende of beroeps begeleidende leerwegen, vervalt de toestemming, bedoeld in artikel 6, eerste lid.
3. Onze Minister kan besluiten dat het experiment geheel of gedeeltelijk al dan niet bij een of meer deelnemende instellingen geheel of gedeeltelijk wordt beëindigd, indien het experiment ernstige nadelige effecten op het onderwijs of de onderwijsvoorzieningen bij een of meerdere instellingen tot gevolg heeft.

Artikel 12. Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit experiment beroepsopleiding gecombineerde leerwegen bol-bbl.

Artikel 13. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 juni 2015 en vervalt met ingang van 1 augustus 2021.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

1 - Doel

Dit besluit is een uitwerking van het in de brief "Ruim baan voor vakmanschap: een toekomstgericht mbo" aangekondigde experiment met een gecombineerde leerweg, oftewel een beroepsopleiding die bestaat uit de combinatie van de bestaande beroepsopleidende (bol) en beroepsbegeleidende (bbl) leerweg (hierna: beroepsopleiding bol-bbl).¹ In deze beroepsopleiding bol-bbl bouwen deelnemers in het eerste deel van de opleiding vooral kennis en vaardigheden op een schoolse manier op, in het tweede deel gebeurt dat voornamelijk bij een leerbedrijf.

Met dit experiment beoogt de regering inzicht te krijgen of een combinatie van de leerwegen ertoe kan bijdragen dat voor (groepen) deelnemers het beroepsonderwijs beter kan aansluiten bij de eigen leerstijl waardoor de leerprestaties toenemen en uitval voorkomen wordt. Voorts wenst de regering inzicht te krijgen of de kennis en vaardigheden die deelnemers tijdens hun opleiding in deze gecombineerde leerweg opdoen, beter aansluiten op de behoefte van de arbeidsmarkt. De verwachting is dat met de beroepsopleiding bol-bbl ruimte ontstaat voor vernieuwende samenwerkingsvormen tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven, waardoor sneller nieuwe ontwikkelingen in de bedrijfstak en sector kunnen worden meegenomen in het onderwijsprogramma en jongeren een betere positie op de arbeidsmarkt kunnen verwerven.

De regering adresseert met dit experiment een behoefte die in de samenleving zichtbaar is. Zo wordt op verzoek van individuele deelnemers reeds in een aantal gevallen de overstap gemaakt van de bol naar de bbl.² Ook het bedrijfsleven, waaronder het georganiseerde bedrijfsleven in de bouwsector, beschouwt een gecombineerde leerweg bol-bbl als grote meerwaarde.³ Binnen de huidige kaders van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) is het vormgeven van een zelfstandige gecombineerde leerweg bol-bbl echter niet mogelijk (zie paragraaf 3).

Het introduceren van een nieuwe gecombineerde leerweg bol-bbl betekent een aanpassing in het stelsel van beroepsonderwijs. Uitgangspunt is dat de bol en bbl naast deze beroepsopleiding bol-bbl blijven bestaan, zodat deelnemers de mogelijkheid hebben om te besluiten hun opleiding in de bol te vervolgen. De regering heeft ervoor gekozen om eerst te experimenteren en zodoende binnen het experiment extra zekerheden voor deelnemers in te bouwen om gedurende de experimenteerperiode hun positie te kunnen waarborgen. De evaluatie van dit experiment zal een antwoord moeten geven op de vraag of en zo ja hoe, een combinatie van de leerwegen bol en bbl, naast de bestaande leerwegen bol en bbl als zelfstandige leerweg in de wet kan worden verankerd.

2 – Achtergrond voor experimenteren met een nieuwe gecombineerde leerweg bol-bbl

De regering verwacht inzicht te krijgen of in een gecombineerde leerweg bol-bbl voor (groepen) deelnemers het beste van zowel de bol als de bbl kunnen samenkomen. De achtergrond om te experimenteren met een nieuwe gecombineerde leerweg bol-bbl is als volgt:

- Met dit experiment wordt onderzocht of met een beroepsopleiding bol-bbl voor (groepen) deelnemers die rechtstreeks van het vmbo komen tegemoet kan worden gekomen aan de zorg van werkgevers dat deze deelnemers nog vaardigheden missen die werkgevers als algemeen bekend veronderstellen op de werkvloer. Door de basis op school te leren zijn deelnemers naar verwachting beter inzetbaar bij het

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2013-2014, 26 695, nr. 94.

² Van de bbl-gediplomeerden in 2012-2013 volgden ruim 3.250 deelnemers dezelfde beroepsopleiding op hetzelfde niveau via de BOL-leerweg in een of meerdere jaren voorafgaand aan het slagen. Dat komt neer op 5,7% van het totaal aantal bbl-gediplomeerden.

³ EB Management, 2013, Discussienota Naar een nieuw begin: naar een duurzame infrastructuur voor vakopleidingen bouw en infra. Discussienota opgesteld op verzoek van Bouwend Nederland.

leerbedrijf in het tweede deel van de opleiding. Bovendien kunnen de voordelen van een opleiding in de bbl worden benut. Zo is uit onderzoek bekend dat schoolverlaters⁴ en werkgevers⁵ de aansluiting op de arbeidsmarkt van opleidingen in de bbl over het algemeen beter waarderen dan die in de bol. Dit is bijvoorbeeld ook zichtbaar in lagere werkloosheidscijfers tussen beide leerwegen.

- Met dit experiment wordt onderzocht of met een beroepsopleiding bol-bbl voor groepen deelnemers de studieprestaties kunnen toenemen. Met een beroepsopleiding bol-bbl krijgt een onderwijsinstelling immers meer mogelijkheden het onderwijsprogramma in balans te brengen. In een reguliere bbl kan het voor onderwijsinstellingen namelijk lastig zijn om voldoende lessen rekenen en Nederlands in het onderwijsprogramma op te nemen omdat studenten maar één dag per week op school zijn en dan ook de beroepskennis en basisberoepsvaardigheden moeten aanleren. Met een beroepsopleiding bol-bbl is meer begeleide onderwijstijd aan het begin van de beroepsopleiding mogelijk waarbij dan voldoende aandacht voor zowel de algemene onderdelen als de beroepsonderdelen kan plaatsvinden. De organiseerbaarheid van het onderwijs wordt verder versterkt doordat het laatste deel van de opleiding, waar meer specifieke kennis en vaardigheden worden opgedaan, grotendeels in het leerbedrijf worden verzorgd waar de benodigde apparatuur en "know how" aanwezig is. Er ontstaan hiermee meer mogelijkheden om een uitdagend onderwijsprogramma te ontwikkelen voor de totale duur van de opleiding.
- Tot slot wordt met dit experiment onderzocht of met een beroepsopleiding bol-bbl het huidige gebrek aan praktijkplaatsen kan worden ondervangen. Momenteel is een afname van het aanbod aan praktijkplaatsen door werkgevers zichtbaar als gevolg van de economische crisis.⁶ Hierdoor zijn meer praktisch ingestelde deelnemers uitgevallen voor het onderwijs of hebben zij alsnog de overstap naar de bol moeten maken. Met een beroepsopleiding bol-bbl wordt het mogelijk om meerdere deelnemers volgtijdelijk eerst te laten leren en daarna te laten werken op één praktijkplaats. De nadelige effecten van schaarste aan praktijkplaatsen kunnen daarmee deels worden ondervangen. Bovendien mag verwacht worden dat de animo om een praktijkplaats aan te bieden groter wordt, nu deelnemers beter zijn voorbereid alvorens zij aan de slag gaan in het leerbedrijf. Daarmee zou de beroepsopleiding bol-bbl, ook als de crisis voorbij is, van meerwaarde kunnen zijn.

3 – Huidige wettelijke belemmeringen voor een gecombineerde leerweg bol-bbl

Op basis van de huidige WEB mogen onderwijsinstellingen een beroepsopleiding bol-bbl niet als zelfstandige beroepsopleiding 'in de markt' zetten.⁷ Het is de bedoeling van de wetgever dat onderwijsinstellingen een voltijds beroepsopleiding hetzij volledig op basis van de leerweg bol dan wel de leerweg bbl verzorgen. Alleen voor deeltijdopleidingen, de zogenoemde andere leerweg, bedoeld in artikel 1.4.1, lid 1a, van de wet, geldt een uitzondering. Een onderwijsinstelling kan een deelnemer weliswaar overschrijven van de bol naar de bbl, maar het initiatief daartoe ligt, zo is de bedoeling van de wetgever, bij de deelnemer.⁸

⁴ ROA, 2014, Schoolverlaters tussen onderwijs en arbeidsmarkt 2013: feiten en cijfers, Maastricht.

⁵ Ook werkgevers zijn gemiddeld genomen (iets) positiever over gediplomeerden in de beroepsbegeleidende leerweg in vergelijking tot de beroepsopleidende leerweg (KBA, 2011, De waardering van bedrijven voor het mbo: een pilot, Nijmegen).

⁶ Sinds 2008 is sprake van een afname van ongeveer 20.000 leerwerkbanen. De afname van het aantal deelnemers in de bbl wordt deels gecompenseerd door een toename van de bol.

⁷ Met de inwerkingtreding van het wetsvoorstel doelmatige leerwegen is eventuele onduidelijkheid bij partijen in het veld over de ruimte voor een combinatie van de leerwegen bol-bbl in de WEB weggenomen. Hoewel de WEB voor inwerkingtreding van dit wetsvoorstel ook geen gecombineerde leerweg bol-bbl kende, ontvingen o.a. bij de Inspectie van het Onderwijs en het ministerie van OCV vragen van onderwijsinstellingen over de wettelijke bepaling waarin werd gesteld dat een opleiding kan bestaan uit een zowel beroepsopleidende leerweg en beroepsbegeleidende leerweg. Daarmee werd bedoeld dat een opleiding in beide leerwegen kon worden aangeboden: een combinatie van de leerwegen bol-bbl was op basis van deze bepaling zeker niet mogelijk.

⁸ De MBO Raad heeft een servicedocument voor het overschrijven van de onderwijsovereenkomst ontwikkeld. <http://www.mboraad.nl/?dossier/164252/Onderwijsovereenkomst.aspx>

Ook de voorschriften met betrekking tot onderwijstijd maken de inrichting van een opleiding in de combinatie van de leerwegen bol en bbl feitelijk niet mogelijk. Er is bij een beroepsopleiding in de bol weliswaar een zekere mate van flexibiliteit, maar die is niet zodanig dat een opleiding op basis van de bol zo is vorm te geven dat het tweede jaar overeen komt met een studiejaar op basis van de bbl. Het totaal van de voorgeschreven klokuren bol en bbl gecombineerd zou een onrealistisch hoge studielast geven.

Bovendien wenst de regering een situatie te voorkomen dat een deelnemer is ingeschreven voor een beroepsopleiding in de bol, terwijl de beroepsopleiding feitelijk eindigt in de bbl en een deelnemer al "werkend leert". In dat geval krijgt de onderwijsinstelling bekostiging op basis van de bol en de deelnemer, als hij/zij werkt, ook studiefinanciering. De regering beschouwt dit als oneigenlijk gebruik van publieke onderwijsbekostiging en studiefinanciering: het risico is niet ondenkbeeldig dat kosten die nu door werkgevers worden gedragen, zoals loon voor deelnemers in de bbl, dan met publieke middelen worden gefinancierd.

4 – Afwijking van wettelijke bepalingen voor de beroepsopleiding bol-bbl

Op basis van artikel 11a.1 van de WEB kan bij wijze van experiment bij algemene maatregel van bestuur worden afgeweken van titel 2 van hoofdstuk 2, hoofdstuk 6 en hoofdstuk 7 van de WEB, artikel 1 van de Les- en cursusgeldwet (hierna: LCW) en artikel 1.1 van de Wet studiefinanciering 2000 (hierna: WSF 2000) . Met dit besluit maakt de regering het mogelijk om op de volgende punten af te wijken:

- In afwijking van het huidige artikel 7.2.2. tweede lid van de WEB wordt het mogelijk om een voltijds beroepsopleiding voor de niveaus 2,3 en 4 ook aan te bieden in een beroepsopleiding bol-bbl. De andere leerweg (deeltijdonderwijs) is derhalve uitgesloten van deelname. De eenjarige entreeopleiding is uitgezonderd gezien de vereiste dat het eerste jaar van het experiment altijd in de bol wordt vormgegeven (zie hieronder). Ook de eenjarige specialistenopleiding is om die reden uitgezonderd.
- In afwijking van het huidige artikel 7.2.7 van de WEB, dat eisen stelt aan de inrichting van beroepsopleidingen, wordt met dit besluit een zelfstandige inrichtingseis voor wat betreft onderwijstijd van een beroepsopleiding bol-bbl vastgesteld. De beroepsopleiding bol-bbl noodzaakt namelijk passende vereisten voor begeleide onderwijsuren en uren beroepspraktijkvorming. De aanpassing is zodanig vormgegeven dat een beroepsopleiding bol-bbl altijd begint met één jaar onderwijs op basis van de bol (met tenminste 700 uur begeleide onderwijsuren) en afsluit met tenminste één jaar onderwijs op basis van de bbl (zie tabel 1 hieronder). Het minimale totale aantal klokuren en de verdeling over begeleide onderwijsuren en uren beroepspraktijkvorming is gerelateerd aan de vereisten met betrekking tot onderwijstijd zoals die in de WEB gelden. Zo wordt het minimale totale aantal klokuren voor een tweejarige beroepsopleiding bol-bbl vastgesteld door het aantal klokuren van een eenjarige opleiding in de bol en een eenjarige bbl-opleiding bij elkaar op te tellen. Op een vergelijkbare wijze wordt het minimum aantal begeleide onderwijsuren en minimum aantal uren beroepspraktijkvorming voor de totale studieduur vastgesteld. Behoudens het minimum van 700 uur begeleide onderwijsuren in het eerste jaar, heeft het bevoegd gezag in samenwerking met het leerbedrijf de begeleide onderwijsuren en uren beroepspraktijkvorming zo passend mogelijk in te delen. Het moment waarop de deelnemer de overstap maakt van het studiejaar waar de opleiding is vormgegeven in de bol naar een vormgeving in de bbl is vastgelegd. Voor een tweejarige opleiding bestaat daarmee geen flexibiliteit in het overstapmoment, voor een driejarige opleiding zijn er twee mogelijkheden om over te stappen en voor een vierjarige opleiding zelfs drie mogelijkheden. Met dit besluit zijn de eisen met betrekking tot onderwijstijd eenduidig omschreven en houden onderwijsinstellingen ruimte om gedurende de opleiding met uren beroepspraktijkvorming en begeleide onderwijsuren te schuiven. Om die reden is de regering van mening dat het onwenselijk is om binnen dit experiment - net als in de WEB - ruimte te creëren om af te wijken van de eisen van onderwijstijd. De laatste

twee volzinnen van artikel 7.2.7. derde en vierde lid, zijn daarom niet van toepassing.

- In afwijking van artikel 1 van de LCW en artikel 1.1 van de WSF2000, wordt in het besluit duidelijk gemaakt dat lesgeld verschuldigd is voor het deel van de beroepsopleiding bol-bbl dat wordt vormgegeven in de bol. Ook bestaat dan recht op studiefinanciering. Voor het deel van de beroepsopleiding dat wordt vormgegeven in de bbl is cursusgeld verschuldigd.

Tabel 1: Vereisten met betrekking tot onderwijstijd voor het experiment met een beroepsopleiding bol-bbl

	Leerweg per studiejaar				Minimum aantal begeleide onderwijsuren		Minimumaantal uren bpv	Minimum aantal klokuren
	1	2	3	4	Totaal	w.v. eerste jaar		
2-jarige opleiding	bol	bbl	-	-	900	700	860	1850
3-jarige opleiding	bol	bbl	bbl	-	1100	700	1470	2700
	bol	bol	bbl	-	1450	700	860	2850
4-jarige opleiding	bol	bbl	bbl	bbl	1300	700	2080	3550
	bol	bol	bbl	bbl	1650	700	1470	3700
	bol	bol	bol	bbl	2000	700	1510	3850

5. Voorwaarden om opleiding in beroepsopleiding bol-bbl te kunnen verzorgen

Om deel te kunnen nemen aan het experiment geldt een aantal verplichtingen. Deze verplichtingen richten zich vooral op extra waarborgen voor (aanstaande) deelnemers.

Het bevoegd gezag kan per beroepsopleiding een aanvraag indienen om deel te nemen aan het experiment. Voor drie- en vierjarige beroepsopleidingen kan slechts één van de mogelijke varianten (zie tabel 1 hiervoor) worden aangevraagd.

Bij de aanvraag wordt van het bevoegd gezag gevraagd om een onderwijs- en examenregeling te overleggen, waarin is aangegeven hoe op basis van aangepaste eisen voor onderwijstijd het onderwijsprogramma is ingericht. Deze verplichting is noodzakelijk om inzicht te kunnen krijgen hoe het programma is opgebouwd en op welke wijze wordt voldaan aan de aangepaste vereisten voor onderwijstijd en de eisen uit het kwalificatiedossier voor onderwijs en examinering.

Vanaf het studiejaar 2016 – 2017 is naar verwachting de herziening van de kwalificatiestructuur geïmplementeerd. Vanaf het schooljaar 2015-2016 kunnen onderwijsinstellingen op vrijwillige basis starten met één of meer nieuwe opleidingen, gericht op de dan inmiddels vastgestelde herziene kwalificatiedossiers.⁹ Vanaf het studiejaar 2016-2017 is het de bedoeling dat zij verplicht worden om een beroepsopleiding aan te bieden die is gebaseerd op de nieuwe kwalificatiestructuur (Kamerstukken II 2013/14, 31 524, nr. 193).

De regering is van mening dat het redelijk is te verwachten dat een deelnemer die deelneemt aan het project vooraf de zekerheid heeft van een praktijkplaats waar een redelijke beloning tegenover staat en dat de deelnemer een terugvaloptie heeft wanneer hij of zij de opleiding tussentijds wil beëindigen. Het risico is aanwezig dat een deelnemer niet kan rekenen op het afronden van dezelfde beroepsopleiding in de bol aan

⁹ Onderwijsinstellingen die ervoor kiezen om in 2015 te experimenteren met een kwalificatie uit de huidige kwalificatiestructuur, krijgen binnen dit experiment - op basis van een nog op te stellen 'was-woord'-tabel - direct de mogelijkheid om een beroepsopleiding op basis van een vergelijkbare kwalificatie uit de herziene kwalificatiestructuur te verzorgen.

de onderwijsinstelling zelf. Het is immers aan de onderwijsinstelling of de beroepsopleiding naast de verzorging in de gecombineerde leerwegen bol-bbl zoals mogelijk gemaakt met het experiment, daarnaast ook nog in de bol wordt verzorgd. Er wordt wel gevraagd aan het bevoegd gezag om de deelnemer te begeleiden naar een andere beroepsopleiding. Deze garantie is nodig omdat een deelnemer pas na tenminste één jaar begint aan de bbl. Een deelnemer heeft dan nog geen afspraken kunnen maken met het leerwerkbedrijf.. Daarom wordt van het bevoegd gezag gevraagd een samenwerkingsovereenkomst met een of meerdere opleidingsbedrijven en/of een of meerdere leerbedrijven af te sluiten, waarin is geregeld:

- garantie van praktijkplaatsen voor de deelnemers die de beroepsopleiding bol-bbl volgen.
- een marktconforme beloning gedurende de periode dat de beroepsopleiding in de bbl wordt gevolgd. Vanzelfsprekend wordt hierbij rekening gehouden met de afspraken in de sector of de branche.

Ook opleidingsbedrijven kunnen namens een groep leerbedrijven een garantie verzorgen voor het realiseren van voldoende leerwerkbanen. In een aantal sectoren spelen opleidingsbedrijven – onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag - een belangrijke rol in het opleiden en coördineren van de scholing van (aankomende) werknemers. Met het experiment met de beroepsopleidingen bol-bbl worden de mogelijkheden voor deze opleidingsbedrijven groter. Zo krijgen onderwijsinstellingen en opleidingsbedrijven meer ruimte voor vernieuwende samenwerkingsvormen.

Op basis van WEB is het bevoegd gezag verplicht ervoor te zorgen dat deelnemers volledig en tijdig worden geïnformeerd over het onderwijsprogramma en de examens (artikel 7.4.8, tweede lid). Het experiment vraagt om aanvullende waarborgen, omdat tijdens de periode dat dit experiment loopt de verplichtingen die uit de WSF en de LCW voortvloeien gehandhaafd blijven. De regering vindt het daarom van belang dat aanstaande deelnemers door het bevoegd gezag zodanig worden geïnformeerd dat zij voorafgaand aan de inschrijving een goed oordeel kunnen vormen over deze wisselende verplichtingen dienaangaande en dat het bevoegd gezag de deelnemer elk studiejaar opnieuw daarover informeert. Deelnemers die een opleiding volgen op basis van de beroepsopleiding bol-bbl, dienen bij de overgang van het studiejaar bol naar het studiejaar bbl immers de studiefinanciering en het studentreisproduct stop te zetten.¹⁰ Een deelnemer betaalt op basis van de LCW lesgeld voor een studiejaar bol en cursusgeld voor een studiejaar bbl.¹¹

Van het bevoegd gezag wordt gevraagd om zorg te dragen voor tenminste drie contactmomenten per studiejaar tussen de instelling, de deelnemer en het leerbedrijf. Deze extra waarborg is van belang omdat het bevoegd gezag het minimale aantal begeleidende onderwijsuren kan concentreren aan het begin van de opleiding. Ook gedurende de periode dat de deelnemer de bbl volgt in het experiment, is het noodzakelijk dat binding wordt gehouden met de instelling.

Het is de verantwoordelijkheid van de instelling om een deelnemer die een diploma van een beroepsopleiding bol-bbl niet meer wil of kan behalen te begeleiden naar een ander traject. Deze verplichting geldt ook indien ondanks de extra waarborgen door onvoorziene omstandigheden toch geen praktijkplaats gevonden kan worden. Deze verplichting is des te meer van belang omdat een deelnemer niet per definitie kan rekenen op het afronden van de beroepsopleiding in de bol. Het alternatieve traject dient

¹⁰ De studiefinanciering kan per direct worden stopgezet via mijnduo.nl. Via mijnduo.nl kan ook een datum in de toekomst worden doorgegeven.

¹¹ De WEB biedt geen ruimte om te experimenteren met een eigenstandig regime voor les- en cursusgeld en studiefinanciering voor deelnemers die een beroepsopleiding bol-bbl volgen. Om die reden is de waarborg dat een onderwijsinstelling een deelnemer begeleidt bij de overstap naar het deel van de opleiding in de bbl, ingebouwd.

naar het oordeel van het betreffende bevoegd gezag passend te zijn bij het bereikte onderwijsniveau van de betrokken deelnemer. Het moet ook aansluiten bij de wensen van de deelnemer.

Indien bijvoorbeeld vanwege een faillissement de garantie in het aantal praktijkplaatsen of marktconforme beloning niet meer kan worden voldaan, dan is het bevoegd gezag verplicht dit te melden aan de minister. Het bevoegd gezag zal dan op zoek gaan naar andere partners om praktijkplaatsen aan de deelnemers in beroepsopleiding bol-bbl te kunnen garanderen. Mocht ook dat niet lukken dan wordt niet langer aan genoemde verplichtingen voldaan en kan de minister op basis van artikel 11 van dit besluit de toestemming om deel te nemen aan dit experiment intrekken. Deze mogelijkheid is van belang om de belangen van de deelnemer goed te kunnen waarborgen. Op het moment dat de praktijkplaats ontbreekt, valt de deelnemer terug op het afronden van de opleiding in de beroepsopleidende leerweg.

6. Overige relevante aspecten van een beroepsopleiding bol-bbl

Registratie deelnemer

Conform de huidige WEB verstrekt het bevoegd gezag het persoonsgebonden nummer van de deelnemer die de beroepsopleiding bol-bbl volgt aan DUO. Om zicht te houden op de deelnemers aan het experiment zal de regeling gegevensverstrekking persoonsgebonden nummer BVE 2009 worden aangepast, zodat een onderwijsinstelling naast de leerweg van de deelnemer (bol of bbl) ook aangeeft of de deelnemer deelneemt aan het experiment met een beroepsopleiding bol-bbl. De aanpassing van deze regeling volgt zo spoedig mogelijk.

Diploma

Het bevoegd gezag kan ervoor kiezen om op het diploma van een deelnemer die een beroepsopleiding bol-bbl heeft gevolgd de combinatie van leerwegen aan te geven. De Regeling modeldiploma mbo hoeft hiervoor niet te worden gewijzigd.

Bekostiging

Dit besluit verandert niets aan de wijze van bekostiging. Een deelnemer aan een beroepsopleiding bol-bbl die in enig studiejaar is ingeschreven in de bol wordt bekostiging als een reguliere deelnemer in de bol. Dit geldt vanzelfsprekend ook voor een deelnemer die in enig studiejaar is ingeschreven in de bbl. Deze knip is in het projectplan opgenomen en van tevoren duidelijk waardoor accountantscontrole kan plaatsvinden.

Subsidieregeling praktijkleren

Op basis van de Subsidieregeling praktijkleren komt een werkgever die erkend is als leerbedrijf in aanmerking voor een tegemoetkoming in de kosten voor begeleiding van een deelnemer in de bbl. Deze tegemoetkoming is gebaseerd op het aantal weken dat tijdens de praktijkleerplaats daadwerkelijk onderricht in de praktijk van het beroep plaatsvindt. De werkgever is verantwoordelijk voor de aanvraag in de tegemoetkoming voor de begeleidingskosten. De Subsidieregeling praktijkleren is aangepast aan de andere eisen aan onderwijstijd die in dit experiment gelden.

7. Ondersteuning, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid

Aanvraagprocedure

De belangrijkste elementen van de aanvraagprocedure zijn opgenomen in dit besluit. Onderwijsinstellingen kunnen elk jaar een aanvraag indienen om een beroepsopleiding bol-bbl te starten. Om in een studiejaar te starten, dient de aanvraag 1 november in het kalenderjaar dat daaraan vooraf gaat te zijn ingediend. Voor 1 februari volgt dan een besluit om deel te kunnen nemen aan het experiment. Met deze termijnen krijgen

onderwijsinstellingen voldoende gelegenheid om in hun voorlichting aan aankomende deelnemers beroepsopleidingen bol-bbl te presenteren.

Om in schooljaar 2015-2016 met een beroepsopleiding bol-bbl te kunnen starten wordt een aangepaste procedure gevolgd. In het besluit is opgenomen dat vanaf 1 juni 2015 aanvragen kunnen worden ingediend. Twee weken na inwerkingtreding van dit besluit sluit de aanvraagprocedure. Binnen 4 weken volgt dan een besluit om al dan niet deel te kunnen nemen. In afwijking van de algemene termijn is een kortere beslistermijn gekozen om onderwijsinstellingen ook de gelegenheid te geven om in het schooljaar 2015-2016 te starten. In de voorlichting aan aankomende deelnemers wordt van onderwijsinstellingen wel verwacht dat zij zich rekenschap geven dat een en ander afhankelijk is van inwerkingtreding van het besluit. Deelnemers die zich aanmelden zouden gewezen moeten worden op een alternatieve beroepsopleiding mocht het besluit niet tijdig in werking treden.

Rekening houdend met de duur van het experiment en de evaluatie is 1 november 2015 het uiterste moment om een aanvraag te doen voor een vierjarige opleiding, 1 november 2016 voor een driejarige opleiding en 1 november 2017 voor een tweejarige opleiding.

Beoordeling aanvragen

DUO en de Inspectie van het Onderwijs zullen de voorstellen van onderwijsinstellingen (het aspect van onderwijstijd en de inrichting van de opleiding) beoordelen. Met dit besluit heeft de regering de mogelijkheid om het aantal deelnemers te beperken (zie hiervoor paragraaf 9). Mochten de opgave van het aantal deelnemers in de aanvragen tezamen hoger zijn dan het maximum aantal deelnemers dat per cohort kan deelnemen aan het experiment, dan zal het aantal deelnemers per aanvraag naar rato van de overschrijding worden ingeperkt.

Uitvoerbaarheid

[pm uitvoeringstoets]

Toezicht door de Onderwijsinspectie

[pm uitvoeringstoets]

Vaste verandermomenten

Het besluit treedt in werking per 1 juni 2015. Beoogd is dat onderwijsinstellingen een beroepsopleiding bol-bbl met ingang van het schooljaar 2015-2016 kunnen aanbieden.

8. Administratieve lasten

Voorafgaand aan deelname aan een experiment bestaat de administratieve last uit de aanvraag die onderwijsinstellingen moeten doen om aan het experiment te mogen deelnemen. Voor de aanvraagprocedure is getracht de informatieverplichting per project zo beperkt mogelijk van omvang te houden. In de kern gaat het om een onderwijsprogramma en een samenwerkingsovereenkomst van het bevoegd gezag met het opleidingsbedrijf dan wel leerbedrijf. De omvang van de lasten met betrekking tot het onderwijsprogramma hangen af in hoeverre de onderwijsinstelling de beroepsopleiding reeds nu al in de bol en/of bbl aanbiedt. Indien dit laatste het geval is, blijven de administratieve lasten relatief beperkt door de programmering in lijn met de aangepaste vereisten voor onderwijstijd te brengen. Voorts wordt van het bevoegd gezag een samenwerkingsovereenkomst met het bedrijfsleven gevraagd. Deze overeenkomst bestaat in de kern uit een garantie voor het aantal benodigde praktijkplaatsen en dat gedurende de periode dat de beroepsopleiding in de bbl wordt gevolgd, een marktconforme beloning wordt betaald. Met DUO zal verkend worden of een model-samenwerkingsovereenkomst de aanvraagprocedure nog verder kan vereenvoudigen. Vervolgens bestaat de administratieve last bij deelname aan een experiment uit het registreren van de deelnemer in de juiste leerweg in basisregister

onderwijs (bron). De administratieve last is daarvan minimaal. Tot slot wordt van onderwijsinstellingen gevraagd om twee keer een verslag uit te brengen voor het studiejaar waarin een cohort voor het eerst de beroepsopleiding bol-bbl kan afronden en een eindverslag voor het eind van het studiejaar 2019-2020. Onderwijsinstellingen kunnen hiervoor gebruik maken van gegevens die zij in het kader van hun eigen kwaliteitsbeleid reeds verzamelen. Onder de veronderstelling dat elk jaar 20 projecten starten, worden de administratieve lasten geraamd op € 0,75 mln in totaal.

9. Gevolgen voor de Rijksbegroting

Het experiment wordt budgettair neutraal vormgegeven. Het kabinet verwacht dat zowel sprake zal zijn van deelnemers aan dit experiment die anders een beroepsopleiding in de bbl hadden gekozen en van deelnemers die zonder dit experiment hadden gekozen voor de bol. De exacte effecten zijn op voorhand niet bekend. Om die reden beperkt het kabinet de deelname aan het experiment tot een maximum van PM aantal deelnemers dat per cohort met een beroepsopleiding bol-bbl mag starten. Dit aantal is afgeleid van het aantal gediplomeerden in de bbl dat de opleiding in de bol is gestart. In 2016 zal het kabinet het keuzegedrag van studenten voor een beroepsopleiding bol-bbl in kaart brengen. Dit kan eventueel leiden tot aanpassing van het maximum aantal deelnemers.

10. Privacy

Het experimenteerbesluit heeft geen consequenties voor het waarborgen van de privacy van deelnemers. Van een onderwijsinstelling wordt gevraagd om de leerweg door te geven aan DUO. Met dit experiment zal met het oog op een goede evaluatie de regeling gegevensverstrekking persoonsgebonden nummer BVE 2009 worden aangepast. Deze gegevens zullen geanonimiseerd voor onderzoeksdoeleinden worden gebruikt.

11. Evaluatie

De evaluatie van dit experiment is erop gericht om te beoordelen of de vernieuwing heeft gewerkt en of het op een grotere schaal kan worden toegepast. De evaluatie zal bestaan uit een kwalitatieve en kwantitatieve evaluatie.

De evaluatie van de kwantitatieve effecten van de beroepsopleiding bol-bbl zal in ieder geval gebeuren op basis van gegevens die iets zeggen over:

- De studieprestaties, waaronder in ieder geval het aandeel voortijdige schooluitval en de onderwijsduur totdat het diploma is behaald. Op basis van gegevens van DUO kan dit inzichtelijk worden gemaakt. Ook zal de mogelijkheid worden verkend of gebruik kan worden gemaakt van de JOB-monitor.
- De aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt, waaronder in ieder geval de kansen op het vinden van een baan op het niveau van de gevolgde opleiding. Op basis van gegevens van het CBS kan dit inzichtelijk worden gemaakt. Ook zal de mogelijkheid worden verkend of gebruik kan worden gemaakt van de BPV-monitor.

Om zo zuiver mogelijk de kwantitatieve effecten van een beroepsopleiding bol-bbl in kaart te brengen, zal de beroepsopleiding bol-bbl worden vergeleken met een vergelijkbare opleiding en doelgroep die wordt aangeboden in de bol dan wel bbl. Een mogelijkheid hierbij is regio's waar wel wordt geëxperimenteerd met een beroepsopleiding bol-bbl te vergelijken met regio's waar dat niet het geval is. Bij de evaluatie zal zoveel mogelijk rekening worden gehouden met verschillen tussen deelnemers die een beroepsopleiding bol-bbl volgen (denk aan initiële instroom van vmbo'ers, echte bbl-deelnemers die vanwege schaarste aan leerwerkbanen de overstap maken naar deze nieuwe leerweg enz.).

In de kwalitatieve evaluatie zal worden getracht zicht te krijgen op de mechanismen die verantwoordelijk zijn voor de eventueel gevonden effecten. Zo veronderstelt de regering dat de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt kan verbeteren doordat onderwijs en bedrijfsleven voor aanvang van de opleiding een intensieve samenwerking moeten aangaan alvorens een beroepsopleiding bol-bbl mag worden aangeboden. Bovendien maken de deelnemers met een stevigere basis de overstap naar het

leerbedrijf om daar hun opleiding af te ronden. Ook dit draagt naar verwachting bij aan een betere aansluiting. Voorts mag verwacht worden dat de studieprestaties toenemen omdat een beroepsopleiding bol-bbl bij (groepen) deelnemers beter aansluit bij de eigen leerstijl. Bovendien kan meer onderwijstijd worden geprogrammeerd in vergelijking tot de bbl. Om zicht te krijgen of deze en andere mechanismen zich daadwerkelijk voordoen, zal van het bevoegd gezag worden gevraagd om twee keer een verslag uit te brengen over:

- De waardering van deelnemers, docenten, leerwerkbedrijven en werkgevers over de beroepsopleiding bol-bbl.
- De onderbouwing voor de hiervoor genoemde waardering van deelnemers, docenten, leerwerkbedrijven en werkgevers. Hebben zich bijvoorbeeld daadwerkelijk vernieuwende samenwerkingsverbanden tussen onderwijs en bedrijfsleven voorgedaan die hebben gezorgd voor uitdagend onderwijs.

Dit verslag vormt een onderdeel van de evaluatie achter de gevonden effecten van het experiment met de beroepsopleiding bol-bbl. In de evaluatie zal ook aandacht worden besteed aan onverwachte neveneffecten, zoals eventueel risico's op misbruik en oneigenlijk gebruik.

12. Adviezen en overleg

De Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB) heeft aangegeven positief tegenover het experiment te staan. De JOB benadrukt het belang van goede waarborgen voor de deelnemer, zoals de geïntroduceerde garanties op een leerwerkbaan en een marktconforme beloning. Ook vindt JOB het van belang dat de onderwijsinstelling en het leerbedrijf intensief contact met elkaar houden over de begeleiding van de deelnemer.

VNO-NCW/MKB-Nederland staan zeer positief tegenover dit experiment. Het besluit biedt voldoende flexibiliteit. Zij ondersteunen de garanties voor de deelnemers. Wel kan er altijd sprake zijn van onvoorziene omstandigheden. VNO/MKB benadrukt het tijdpad door te zetten zodat daadwerkelijk in schooljaar 2015-2016 met de beroepsopleidingen bol-bbl gestart kan worden. Bouwend Nederland ondersteunt de reactie van VNO-NCW/MKB-Nederland.

MBO-Raad waarschuwt voor administratieve lasten van een nieuw experiment en wijst erop dat onderwijsinstellingen op individuele basis deelnemers al kunnen overschrijven van de bol naar de bbl. Voorts vindt de MBO Raad het van belang dat onderwijsinstellingen, mocht een opleidingsbedrijf of leerwerkbedrijf haar verplichtingen niet nakomen, op een andere wijze kunnen voldoen aan de voorschriften in dit besluit. De MBO-Raad organiseert nog een bijeenkomst met een aantal onderwijsbestuurders met tot doel tot een definitieve standpuntbepaling te komen.

13. Voorhangprocedure

[pm]

14. Verslag internetconsultatie

[pm]

Deze nota van toelichting wordt mede ondertekend namens de minister van Economische Zaken.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

In de definitie van deelnemer komt tot uitdrukking dat alleen deelnemers die voor het eerst ingeschreven worden aan de instelling voor de experimentele beroepsopleiding bol-bbl kunnen worden ingeschreven. Ingeschreven in de experimentele vakmanschaproute of de technologieroute onder het Besluit experimenten doorlopende leerlijnen vmbo-mbo 2014-2022 kunnen niet tevens deelnemen aan het experiment met de beroepsopleiding bol-bbl. Reden hiervoor is dat het effect van beide experimenten anders niet geïsoleerd in kaart kan worden gebracht.

Een studiejaar bol, respectievelijk bbl is een studiejaar waarin de deelnemer op grond van de onderwijsovereenkomst de leerweg bol respectievelijk bbl volgt en de instelling die leerweg voor de berekening van de bekostiging opgeeft. Voor bekostiging, de aanspraak op studiefinanciering en de les- respectievelijk cursusgeldplicht zijn deze duidingen leidend. In de studiejaar van de beroepsopleiding bol-bbl worden echter, in afwijking van de wettelijk voorgeschreven onderwijsuren, de onderwijsuren overeenkomstig artikel 5 ingericht.

Artikel 2

Oogmerk van het experiment dat deelnemers die nu niet hun weg goed vinden in een van de bestaande leerwegen bol en bbl, een beroepsopleiding wordt geboden die past bij hun leerstijl. Door een andere balans tussen theoretische en praktische voorbereiding voor de uitoefening van beroepen kan het beroepsonderwijs naar verwachting beter aansluiten bij de doelstellingen van het onderwijs, zoals geformuleerd in artikel 1.2.1 van de wet. Zo kan voor een groep deelnemers de extra beschikbare begeleide onderwijsuren ten opzichte van een reguliere beroepsopleiding in de bbl bijdragen aan betere studieresultaten en voorts kan de intensieve samenwerking met het bedrijfsleven een bijdrage leveren aan een betere aansluiting van het onderwijs op beroepen

Artikel 3

Uitsluitend twee-, drie- en vierjarige beroepsopleidingen kunnen in een combinatie van leerwegen bol-bbl aanbieden. Voor eenjarige opleidingen is een combinatie van beide leerwegen niet goed voorstelbaar. De duur van het experiment is bepaald op zes jaar. Deze duur maakt het mogelijk om verschillende cohorten deelnemers te volgen. Rekening houdend met een jaar uitloop kunnen twee a drie cohorten van een tweejarige beroepsopleiding in de evaluatie worden betrokken, één a twee cohorten van een driejarige beroepsopleiding en tenminste één cohort van een vierjarige beroepsopleiding. Leidt de evaluatie tot positieve conclusies, dan kan na de evaluatie een wetsvoorstel tot opname van een beroepsopleiding in de combinatie van de leerwegen bol-bbl in de wet worden voorbereid.

Artikel 4

Deelname aan het experiment is beperkt tot PM deelnemers. In het experiment is de waarborg opgenomen dat beroepsopleidingen niet onder verscherpt toezicht van de inspectie mogen staan. Deze beroepsopleidingen zijn uitgesloten van deelname.

Een instelling die wil deelnemen zal een samenwerkingsovereenkomst moeten sluiten met een of meer opleidingsbedrijven of een of meer leerbedrijven met het oog op de garantie van een praktijkplaats. Er moeten net zoveel plaatsen gegarandeerd zijn als het beoogd aantal deelnemers bij de instelling.

Artikel 5

Het onderwijsprogramma van de beroepsopleiding bol-bbl wijkt af van wettelijk voorgeschreven onderwijsprogramma's omschreven in artikel 7.2.7, derde en vierde lid, omdat het zowel elementen van de bol als van de bbl leerweg omvat. Dit komt tot uitdrukking in de verdeling van de onderwijstijd. Het eerste jaar wordt altijd

vormgegeven als de bol. Daarom is voorgeschreven dat het eerste studiejaar tenminste 700 onderwijsbegeleidende uren moet bevatten. Het tweede derde of vierde studiejaar wordt als een bbl leerweg vormgegeven. Instellingen dienen met het oog op de bekostiging, de aanspraak op studiefinanciering en de betaling van les- of cursusgeld deze studiejaren als studiejaren bol respectievelijk bbl te kwalificeren in het onderwijsprogramma en in de onderwijsovereenkomst. In tegenstelling tot de wettelijke regeling is het niet mogelijk om een onderwijsprogramma te verzorgen dat minder uren omvat. In afwijking van artikel 7.2.7, achtste lid, van de wet, geeft dit besluit schrijft dit besluit een norm voor de invulling van de onderwijstijd.

Artikel 6

Voor een beroepsopleiding in de leerweg bol kan een deelnemer aanspraak maken op studiefinanciering. Deze deelnemer is lesgeld verschuldigd. Een deelnemer aan de bbl betaalt cursusgeld. Hij heeft geen recht op studiefinanciering. Omdat de beroepsopleiding bol-bbl voor de verschillende studiejaren afwisselend elementen van beide bestaande leerwegen omvat is het voor de duur van het experiment nodig om af te wijken van de Wet studiefinanciering 2000 en de Les-en cursusgeldwet en per studiejaar te bepalen welk regime van toepassing is.

Artikel 7

Toestemming voor deelname aan het experiment wordt op aanvraag verleend. Met het oog op de duur van het experiment en de evaluatie is erin voorzien dat voor deelname van een 4 jarige beroepsopleiding uiterlijk 1 november 2015 een aanvraag wordt gedaan. Deze opleiding kan starten in 2016 en in zijn geheel in de evaluatie worden betrokken. Deelnemers die uitlopen kunnen nog binnen de duur van het experiment hun opleiding afronden. Voor de drie- respectievelijk tweejarige opleidingen geldt mutatis mutandis hetzelfde. Instellingen die als in het studiejaar 2015-2016 met het experiment willen starten kunnen het eerste jaar voor 1 juni 2015 een aanvraag indienen. Indien een opleiding eenmaal is toegelaten tot het experiment kan ook in de daaropvolgende jaren nieuwe cohorten deelnemers worden ingeschreven. Daarbij dient wel rekening te worden gehouden met het aantal deelnemers dat maximaal bij de instelling tot de beroepsopleidingen bol-bbl kunnen worden toegelaten. Dit maximum wordt bij beschikking bepaald en kan met het oog op het maximum aantal deelnemers aan het experiment, genoemd in artikel 4, deze bij de beschikking worden ingeperkt ten opzichte van de opgave van de instellingen bij de aanvraag.

Artikel 8

Het experiment bevat naast de waarborg van de garantie op een praktijkplaats (zie artikel 4) voor de deelnemer de waarborgen die in artikel 8 worden omschreven. Voor de duur van het experiment, zal een deelnemer slechts een gedeelte van zijn opleiding aanspraak kunnen maken op studiefinanciering. Noodzakelijkerwijs moet hij na één, twee of drie studiejaren de studiefinanciering moeten beëindigen en dat doorgeven aan DUO. Ook is voor de verschillende studiejaren les- dan wel cursusgeld verschuldigd. Bepaald is dat de instelling de deelnemer bij deze wijzigingen moet begeleiden.

Artikel 9

Dit artikel regelt de verplichtingen van deelnemende instellingen tot het uitbrengen van een verslag. Mede met het oog op de evaluatie van het experiment wordt van de instellingen inzicht verlangd over hun ervaringen met het experiment na afloop van het eerste cohort dat een beroepsopleiding bol-bbl afrondt. Tevens moeten de instellingen een eindverslag opleveren aan het eind van het studiejaar 2019-2020. Instellingen verwerken in deze verslagen de waardering van de deelnemers, docenten, leerwerkbedrijven, opleidingsbedrijven en werkgevers over het experiment. In de regel zal een instelling ten minste twee verslagen moeten overleggen. Uitzondering vormen die instellingen die voor het eerst in 2018 starten met het experiment. Het verslag over het eerste cohort is voor deze instellingen tevens het eindverslag. Een deelnemende instelling moet alle feiten en omstandigheden die van belang zijn voor het experiment

melden aan de minister. De verslagen en andere bevindingen kunnen aanleiding zijn om het experiment bij een deelnemende instelling te wijzigen. Denk bijvoorbeeld aan de situatie dat een leerwerk- of opleidingsbedrijf failliet gaat, De instelling zal dan op zoek moeten gaan naar andere partners om praktijkplaatsen aan de deelnemers in beroepsopleiding bol-bbl te kunnen garanderen.

Artikel 10

Op basis van de evaluatie van het experiment zal een verslag aan de Eerste en Tweede Kamer worden uitgebracht over de doeltreffendheid en effecten van het experiment (artikel 11a.1, zesde lid, van de wet) met daarin een standpunt over de wenselijkheid van opname van de beroepsopleiding bol-bbl in de wet.

Artikel 11

De minister heeft in het kader van de handhaving de bevoegdheid om het experiment te stoppen indien een instelling zich niet houdt aan de voorschriften of individuele verplichtingen verbonden aan de toestemming tot een beroepsopleiding bol-bbl.

Ook kan de minister besluiten het experiment geheel of gedeeltelijk al dan niet bij een, meer of alle instellingen te beëindigen indien het experiment gedurende de looptijd van het experiment blijkt ernstige nadelige gevolgen te hebben voor het onderwijs of de onderwijsvoorzieningen bij een of meerdere instellingen. Te denken valt daarbij aan een situatie dat de er gedurende de looptijd van het experiment te grote druk op docenten of klaslokalen of andere onderwijsvoorzieningen binnen een, meerdere of alle instellingen ontstaat.